

Til:

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT

Postboks 5091 Majorstua 0301 OSLO

Fra:

Grunneiere av Olevatn ved,

Paal Lenschow og Per Olaf Lenschow (gnr. 3, bnr. 2)

Linda Gihbsson, Live Rosenvinge og Ådne Rosenvinge (gnr. 4, bnr. 8)

Hege Arnesen, Else Germundson, Gunnar Germundson og Kathrine Hallsjø (gnr. 15, bnr. 6)

Olevatn, 14. mai 2025

Uttalelse om økt vannuttak og regulering av Olevatn

Vi viser til samtale med saksbehandler hos NVE, og takker for anledningen til å sende vår vurdering av økt vannuttak og regulering av Olevatn i Øystre Slidre kommune (ØSK).

Bakgrunn

Vi er grunneierne (eller arvinger etter dem) som etter innvilget konsesjon inngikk en avtale med ØSK, se vedlagte «Avtale om uttak av vann til Ole vannverk fra Olevatn og om inntaksledning» av 14. des. 2009.

I søknaden om økt uttak viser ØSK til denne avtalen og behovet for en revisjon om ny konsesjon innvilges. Vår holdning er at dette er en godt gjennomarbeidet avtale, som inneholder alle parametere knyttet til gjeldende uttak og hvilke plikter og rettigheter partene har i den forbindelse. Vi viser til at avtalen er tinglyst og gjeldende, og at den etter en eventuell reforhandling mellom partene kan tilpasses nye tillatelser fra NVE.

Status Olevatn

Olevatn ligger øverst i vassdraget, og alt tilsig er kortreist via mange små bekker. Dette gjør vannet særlig værutsatt og nedbørmengde kan avleses raskt på vannstanden.

Snittdybden i Olevatn er lav og det er svært langgrunt mange steder. Ved lav vannstand blottlegges mye bunn og det tørkes ut i våtområder langsmed vannet.

ØSK skriver: «Det er ikke kjent at dagens drikkevannsuttak har større negative konsekvenser for allmenne interesser». Siden vannuttaket til ØSK startet, har heller ikke vi registrert kritisk lav vannstand utover det tørkeperioder sedvanlig har gitt. Unntaket er vinterhalvåret hvor det synes som om isen ligger lavere enn før.

I sommerhalvåret har vi registrert større svingninger i vannstanden enn tidligere, og at hhv tørre og våte perioder varer lenger, men vi har tillagt dette klimaendringer, ref. det kortreiste tilsiget. Vi har heller ikke registrert noen endring i fisket. Til tross for at det bare er en utgående elv fra Olevatn, innebærer høyeste vannstand aldri noen flom - annet enn at lavtliggende myrområder får overvann - da Oleånes utløp er stort nok til å ta det meste.

ØSK ved Sweco skriver i søknaden: «Olevatn er videre regnet som et godt lokalt fiskevann, og det selges fiskekort for Olevatn. Olevatn er ikke tilrettelagt for bading med offentlig badeplasser, og innsjøen er lite benyttet til dette. Det er kommunalt forbud mot bruk av motorbåt på vannet».

Vi bemerker at det er mange grunneiere med familie som fisker i Olevatn fra juni til september, og at det aldri har blitt solgt fiskekort oss bekjent. Sandstrendene ved setergrenden i øst er veldig mye brukt om sommeren til bading, da de er svært langgrunne og ligger ved bilvei. Strendene er også utgangspunkt for padling og surfing, det parkeres biler og settes opp telt der, og hesteutleie bidrar til at hester vasser i vannet. Alle grunneiere bruker påhengsmotorer for å drifte fiske og eiendom, det samme gjør ØSK når de etterser vannuttaket.

Konsekvenser for ørreten

ØSK oppsummerer konsekvensene av søknaden slik: «vil medføre endret vannstand i innsjøen og vannføring i Oleåne ut fra innsjøen». ØSK lister den eneste ulempen ved tiltaket som «mindre vannføring i Oleåne nedstrøms Olevatn». Videre begrunner ØSK en regulering av Olevatn slik: «for å sikre en tilstrekkelig vannmengde til drikkevannsuttaget også i tørrere perioder i løpet av året». Vi vil i det følgende knytte noen merknader til dette.

Vi oppfatter at ØSK i sin søknad tar svært lett på hva lav vannstand over tid i sommerhalvåret vil ha å si for det akvatiske miljøet i og rundt Olevatn. Økes vannuttaket i tørre perioder fra 25 l/s til 40 l/s og til maks 75 l/s ved visse anledninger, i tillegg til at Oleåne vil måtte tilføres en minstevannføring på 20 l/s, kommer dette åpenbart til å endre status for Olevatn. Konsekvenser av uttaket vil gå fra å være innenfor naturlige svingninger til å bryte disse med stor margin.

Som Fylkeskommunen skriver i sitt høringssvar: «fylkeskommunen meiner likevel reguleringa potensielt kan forringe miljøtilstanden i vatnet - frå å vere ein naturleg vassførekomst til å bli ein sterkt modifisert vassførekomst» og at «det er for dårleg kunnskapsgrunnlag knytt til korleis sidevassdraga og viktige funksjonsområde vil bli påverka av ein ytterlegare regulering»,

Som grunneiere ønsker ikke vi forskning for å bekrefte hvor fisken i Olevatn gyter. Vår informasjon, basert på hvor vi fanger fisken sensommers og høst, viser at gyting foregår på grunt vann der det er bevegelse som følge av bekkeutløp. Lavere vannstand over tid vil prege disse gyteplassene og forringe gyteforhold. Allerede fra månedsskifte juli/august av, så søker ørreten etter egnede gyteplasser og dette er ofte allerede en tørr periode.

Lavere vannstand over tid får også konsekvenser for fiskens beiteområder gjennom hele sesongen. Vi viser til det Statsforvalter skriver i sitt høringssvar:

«En økt regulering av strandsona vil også kunne påvirke produksjonen av næringsdyr i Olevatn. Mindre tilgjengelig næring, og en noe økt næringskonkurranse fra ørekyte vil kunne påvirke ørretbestanden negativt».

Avbøtende tiltak

Vi savner en erkjennelse fra ØSK om at drikkevann er en begrenset ressurs. Vi mener at om det koster kommunen å avbøte for å bevare en drikkevannskilde, så kan denne kostnaden sendes sluttbruker, og at kommunen dermed alltid vil kunne finansiere avbøtende tiltak.

ØSK tilbyr i søknaden kun ett avbøtende tiltak (!), dvs en sikring av minstevannføring i Oleåne. Vi ønsker at ØSK skal være langt mer proaktiv om økt vannuttak skal innvilges, se under.

Sikring av Olevatn som bestandig drikkevannskilde og fiskevann

ØSK og Mattilsynet fremhever viktigheten av å ha sikre drikkevannskilder, både som beredskap og for å oppfylle innbyggernes krav og forventning. I og med at Olevatn er en så viktig kilde, må det ligge i tanken om beredskap at den også skal bevares.

ØSK ved Sweco skriver: «Med regulering av Olevatn vil konsekvensene for overflatehydrologi bli små i normale og fuktige år. I tørre år kan man forvente opp mot 3-4 måneder der vannstanden i Olevatn er nedtappet under nivået for den naturlige terskelen i utløpet».

Som beskrevet over er det de tørre periodene i sommerhalvåret vi ser som kritiske om ØSK får sitt ønskede uttak. Vi ønsker derfor et gradert uttak som tar hensyn til årstidene og fiskens årshjul. Vinterhalvåret er sannsynligvis lite påvirket av omsøkt uttak. Vi etterlyser dermed en plan fra ØSK som viser tiltak og alternativer for sommerhalvåret om vannstanden i Olevatn når grensen for uttak og en tørke fortsetter eller inntreffer samtidig.

Vi støtter dermed Statsforvalterens syn i sitt hørings svar:

«Det må være vannverkets ansvar å disponere vannuttaket slik at de krav som settes til vannslipp og nedre grense for vannstanden i konsesjonen til enhver tid overholdes. Dette vil innebære at det må innføres restriksjoner på vannforbruk dersom det er nødvendig for å overholde reguleringsgrensen eller kravet til minstevannføring». Og videre: «Det må føres kontinuerlig tilsyn med at kravene til vannføringen i Oleåne og vannstanden i Olevatn overholdes. Vannføringen bør baseres på direkte og kontinuerlige målinger av vannføringen nedenfor utløpet av Olevatn. Det skal, fra tidligere regulering, være etablert et vannmerke i Olevatn slik at det er lett synlig for enhver om kravet til laveste vannstand er overholdt».

Vi mener at det nevnte vannmerket ikke er nok, og vi ønsker oss en måler som i god tid kan varsle når det nærmer seg et kritisk nivå. Vi ønsker også et varsel når store uttak vil bli tatt.

Det fremgår av søknaden at store uttak bare vil foregå i «korte perioder». Vi har en bekymring knyttet til en så vid formulering. Vi ønsker at lengden på eventuelle slike perioder har en øvre grense, at denne alltid vurderes i forhold til vannstand, samt at antall korte perioder og avstanden imellom dem er regulert.

Vi anbefaler sterkt at ØSK etablerer et mellommagasin som kan fylles i nedbørsperioder, som en buffer mot tørre perioder og dermed en sikring av kilden.

Vi ønsker at ØSK forbereder hytteeiere på begrensninger i vannforbruk for å sikre kildene, og at kommunen ser på tiltak som vannmålere og et regime for bruk som svarer med sesong.

Vi ser ikke at ØSK har uttømt sine muligheter til flere drikkevannskilder, og etterlyser en vurdering av kilder som Øyangen og Vinstervann.

Begrensning av behov for drikkevann

ØSK skriver: «Fra 2010 til 2019 har kommunen sett en økning i vannforbruk på grunn av utvidelse av forsyningsområdet og stor utbygging i Beitostølområdet». Og videre: «Beregninger viser at det er nødvending med økt utnyttelse av magasinet i Olevatn for å kunne ha tilstrekkelig kapasitet for forventet økt innbyggertall i årene framover».

ØSK har økt vannforbruket stort siste tiår og har tilsynelatende ingen planer om å begrense seg. Vi ønsker at det redegjøres for om nybygging av hyttefelt må ha en forankring i hvor mye vann en bygd kan tilby, herunder et anslag på hva som er en øvre grense på antall nye brukere av drikkevann området kan betjene.

I ØSK sin behovsanalyse skiller det ikke mellom vann og drikkevann. Et betimelig spørsmål er hvilke alternative vannkilder en kan ta i bruk til veivesen, svømmebassenger, snøproduksjon m.m. Se som eksempel på vannbruk i ØSK: [Løyperaport 22.1.25 – Beitolangrenn](#)

ØSK skriver: «I hytteområdene på Beitostølen er det mange private samleledninger med uklart juridisk eierskap og vedlikeholdsansvar. Det viser seg å gi store utfordringer med lekkasje». Disse lekkasjene har lenge vært kjent av oss og ØSK, og fordrer selvfølgelig større vannuttak enn nødvendig. Vi har fått bekreftet at kommuner kan pålegge private å ta regningen for skifte av rør på egen grunn som lekker eller har gått ut på dato. Vi ber om at dette gjennomføres før en eventuell ny konsesjon gis, at NVE eventuelt setter dette som betingelse før uttak kan økes.

Veien videre

Vi forventer at ØSK ivaretar sine forpliktelser som forvaltningsorgan, herunder veilednings- og informasjonsplikten, og at kommunen holder oss løpende informert om alt som berører prosessen videre mht denne søknaden og svarene som har kommet.

Vi setter pris på om NVE fremover kan inkludere oss i all aktivitet som berører denne søknaden.

Med hilsen

Paal Lenschow Per Olaf Lenschow Linda Gihbsson Live Roseninge Ådne Roseninge
Hege Arnesen Else Germundson Gunnar Germundson Kathrine Hallsjø

Vedlegg:

«Avtale om uttak av vann til Ole vannverk fra Olevatn og om inntaksledning».

Kopi til:

ØSK v/Hans Kristian Syversen: hks@oystre-slidre.kommune.no

Mattilsynet v/Anita Klemensdottir: postmottak@mattilsynet.no

Innlandet fylkeskommune v/ Arne Magnus Hekne: post@innlandetfylke.no

Statsforvalter Innlandet v/ Ine Cecilie Jordalen Norum: sfinpost@statsforvalteren.no

Grunneiere av Javnin v/ Kjell Jørgen Grythe: kjgrythe@online.no